

op. Door tot op den mensch terug te gaan, neigden de mannen der Fransche Revolutie er van meet af sterk toe, om den natuurmensch in heidsche lande verre in waardij te stellen boven den mensch gelijk men dien te midden der Europeesche beschaving vond. Die Europeesche mensch was bedorven. Alleen in den natuurmensch in verre landen vond men den echten mensch nog terug. Vandaar een tijdlang zelfs zekere beweging om den natuurmensch na te gaan doen, tot zelfs in het min gedekte van zijn kleding. Een genootschap als de *Aboriginal Society* te Londen optrad, poogde dezen terugkeer tot den origineelen natuurmensch zelfs stelsmatig te drijven. In allerlei romans werden de Robinson Crusoe's verheerlijkt, en men ondernam tochten om in het verre land den natuurmensch te gaan bestudeeren. En diezelfde idee nu was het, die toen onder de Christenen van positieve belijdenis de groote gedachte der Zending deed herleven; een gedachte die zelfs bij de Koloniale Mogendheden dusver slechts zeer beperkt tot haar recht was gekomen. Doch die Zending moest dan ook het stempel der gansche beweging dragen. Niet van de Kerk, maar van particulieren moest ze uitgaan. De Europeesche bevolking was voor het Christendom niet meer ontvankelijk. De natuurmensch zou het wel zijn. Daarom had men de kennis van het Evangelie slechts naar het heidenland uit te dragen, en op eens zou men zien, met wat kracht het Christendom onder de natuurmenschen ingang zou vinden, en eerst daar zijn vollen luister zou kunnen ontplooien.

Zoo was er bijna geen enkel terrein ook op religieus gebied, waarop de nieuwe tijdgeest zijn stempel niet drukte. Het was steeds de enkele mensch, die ook op Christelijk terrein op den voorgrond trad, het initiatief nam en de bezieling van zich deed uitgaan. Dat dit bij wettige consequentie tenslotte noodzakelijk tot een algemeene ontbinding van het Christendom leiden moest, werd niet ingesien. Een tweede reformatie scheen te zijn aangebroken, en volkomen te goeder trouw stelden de beste en ernstigste mannen zich aan het hoofd dezer nieuwe beweging. En zoo nu hing het met geheel dezelfde beweging samen, dat ook de *ontstervelijkheid van den mensch* al meer hoofdvraag werd voor wie dacht aan de dingen die te komen stonden, en dat bij de leidende geesten de aloude belijdenis van de *Volending* der wereld schier geheel in het vergeetboek geraakte.

Dr. A. K.

„Gij bezit mijne nieren“.

Want Gij bezit mijne nieren; Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt. Psalm 139 : 13.

De 139: psalm is proefsteen voor het heiligheden karakter van uw zelfbevinding bij het inleven in Gods alomtegenwoordigheid. Kunt ge bij het lezen en herlezen van dien eenigzamen psalm naar waarheid betuigen, dat David in dit lied slechts uitspraak, wat hij ook zelf in uw omgving met u God hebt bevoonden en ervaren, dan zijt ge er; want dieper dan deze psalm is niet in dit geheimnis in te dringen. Is het u daarentegen bij het inlezen van diesen psalm nog te moede, alsof de psalmist wel van zichzelf, maar niet ook van u spreekt, dan bewijst dit: dat uw kennis van Gods alomtegenwoordigheid nog een te uitwendig karakter draagt, en dat het heiligheden nog aan ontbreekt. God is voor u dan wel alomtegenwoordig in het gansche heelal om u heen, tot in uw huis en in uw bidcel, maar ge mist dan nog het rijk besef van Gods alomtegenwoordigheid in u eigen persoon, heide in heel uw ziel en in heel uw lichaam. Intiem staat tegen uitwendig over, en daarom is „heiligheden“ een niet zoo juiste uitdrukking, om de alomtegenwoordigheid God binnen in u uit te drukken.

Nu is er tweerlei alomtegenwoordigheid Gods in den mensch, die ge wel zult onderscheiden. De ééne die bij alle menschen plaats grijpt, de andere die alleen in Gods kinderen gevonden wordt.

Van de alomtegenwoordigheid Gods in alle menschen kan tot op zekere hoogte gezegd, dat ze den mensch met alle creatuur gemeen is. De almachtige Schepper is met zijn alomtegenwoordigheid tegenwoordig in elk dier, in elke plant, in elk stofdeeltje, in elken druppel. Toch staat het daarom bij mensch en dier niet gelijk, wel wat het lichaam betreft, maar niet wat aangaat het innerlijk leven. In elk mensch is een innerlijk leven, dat op de wijs niet in het dier wordt gevonden, zelfs niet in het hoogstbewerkte dier. En ook in dit innerlijk leven, dat den mensch van het dier onderscheidt, is Gods alomtegenwoordigheid. Ook dan als de mensch een misdadard doet, is de sluwheid die hij daarbij aanwendt, of de haat die hem beziel, een in zijn tegendeel omslaande en door satan misbruikte kracht, die met Gods alomtegenwoordigheid in rechtstreeksch verband staat.

Maar van andere natuur is de tegenwoordigheid Gods in de uitverkorenen. Bij hen doch is er niet alleen een heel hunn wezen doordringende tegenwoordigheid van de kracht en wetenschap Gods, maar van God zelf in den Heiligen Geest. Vandaar dat in het Woord der zeken verklaard wordt te zijn een *woonstede* Gods, een *tempel* van den Heiligen Geest. En eerst waar het alzo is, verkrijgt Gods alomtegenwoordigheid het heiligheden karakter van siels-verkeer en bewuste gemeenschap met den Drieënnigen God.

Dat nu David diesen zijn keurpsalm uit zulk een innige gemeenschap met zijn God zong, blijkt uit het slot, waar hij zegt: „Doorgedroogd mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij en ken mijne gedachten.“ Hier toch wordt niet alleen het feit vastgesteld, dat Gods alomtegenwoordigheid hem doordringt, maar, heel anders, de bede geslaakt, dat God hem straks dieper tot op den bodem van zijn innerlijk wezen moge doordringen, d.i. kennen moge tot op den diepsten grond van zijn wezen; iets wat de nog niet bekeerde mensch juist niet wil en dus ook niet afbidt. En juist dit slaat op wat de Schrift en elders, en zoo ook hier in verband brengt met het leven van ons ik in onze nieren.

Ge moet dit niet ontleedkundig verstaan.

Door het slachten der offerdieren zag de Israëliet gedurig voor oogen, hoe er in het lichaam onder het hart nog een andere werking plaats greep, en dit bracht hij in verband met de ligging onder het hart van het orgaan, dat in de nieren uitkwam. Wat verder nog onder de nieren lag, stond in rechtstreeksch verband met het zinlijke leven. De nieren waren het diepstliggend zintuig-orgaan. Vandaar dat de Israëliet niet dieper afdaalde, maar in de nieren het diepstliggend orgaan van het edeler leven zag. En dit was oorzaak, dat, heel de Schrift door, hart en nieren genomen werden als de twee organen, waarin zich het innerlijk leven voltrok. Van het hoofd spreekt de Schrift minder, omdat het hoofd als door het hart beheerscht werd opgevat. Maar als men uit de gevoels- en wilsuitingen van den mensch, die in het hart hun oorsprong vinden, nog dieper, en wel tot den diepsten grond van 's menschen innerlijk leven, wilde doordringen, ocht men dien diepsten grond in de nieren. Vandaar gedurig die zeggwijze, dat de Heere God „het hart kent en de nieren proeft.“ In het hart was het min of meer bewuste leven. Daarom kent God het hart. Maar onder dat hart school het nog onbewuste leven, dat niet gekend, maar geproefd wordt. En dit onbewuste leven in onze nieren gaat tot op onze geboorte, ja, tot op onze ontvangenis en tot op het bestel Gods in onze ontvangenis terug. Vandaar dat de psalmist niet alleen betuigt: „Gij, o God, bezit mijne nieren“, maar er in één adem bij voegt: want „Gij hebt mij in mijner moeders buik bedekt.“

God bezit uw nieren, omdat Hij u in uwe moeder met uw lichaam bedekt, d.i. aangekleed heeft. Eerst hadt ge, al bestonds ge reeds naar uw innerlijk wezen, nog geen lichaam. Maar toen u uw God besloot u in het leven uit te brengen, heeft Hij zelf in uwe moeder u eerst in „een ongevormde klomp“ verborgen, toen u geboorte gekend, en om dit geboorte uwe lichaam als een borduursel geweven. Zoo nu is u verborgen, innerlijk wezen bekleed en aangekleed, en zoo zijt ge, naar lichaam en ziel gereed, ter wereld gekomen. En dat wel niet door wat u moeder, maar door wat u God deed. In vs. 14 roept daarom de Psalmist uit: „Ik loof U, omdat ik op een heel vreestelijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben. Wonderlijk zijn uwe werken. Ook weet het mijn ziel zeer wel.“ Ja meer nog. Niet alleen toch, dat God u in uwe moeder met uw lichaam bekleed heeft, maar al wat aan u geformeerd is, was tot in het kleine uitvloei van Gods raadsbesluit. „Al deze dingen waren in Uw boek geschreven, toen dage als ze geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was.“ Daar nu God het plan van uw lichaamsbouw ontworpen heeft, zelf dat plan heeft uitgevoerd, en ook u zelf, d.i. u innerlijk wezen, door God geschapen is, zoo zijt ge een eigendom van God, behoort ge Hem toe; en daar het verbandsgedachte tusschen ziel en lichaam in uwe nieren wordt gesteld, zoo heet het kortweg: „Gij, o God, bezit mijne nieren“. Ze zijn niet alleen uw eigendom, maar Gij hebt ze feitelijk in uwe bezit, en Gij doet er mee naar uw welgevallen.

„Heel vreestelijk“ noemt de Psalmist dat in vs. 14, en dat is het ook. Immers er ligt in, dat al uwe eigenaardigheden, die uw ik van anderen ik onderscheiden, alsoo door God in u beschikt zijn, en daar ge, na Adams val, niet anders dan in een zondig geslacht kondt worden ingeënt, brengt dit met zich, dat u persoonlijk eigenaardigheden, en dus uwe neigingen, naar het zondige kunnen hellen. Dat zij dus wat God in uwe ziel en lichaam wetiglijk als Zijn eigendom bezit, door zondige onbuigzaam in u innerlijk wezen, om een schadelijken weg kunt leiden. Naar Gods bestel moet ge in u innerlijk wezen, u met ziel en lichaam in de richting naar het eeuwige bewegen. Dat is de weg ten leven. Maar ge kunt van dien weg ook afraken, en met heel uw wezen een weg inslaan die dood loopt. En daarom besluit David met de bede: „Doorzie mij tot op den grond van mijn wezen, doorgroef mij, en ken mijn hart, en zie of bij mij een schadelijke weg zij, en leid mij op den eeuwigen weg.“ Hij besefte en voelt, dat hij zelf zijn eigen wezen niet doorgroonden kan, althans niet tot op den bodem. Nog wel tot in zijn hart, maar niet tot in zijn nieren. En daarom smeekt hij 't af, dat zijn God dat doen moge, en hem op den goede weg leidt.

Hij vermaant zichzelf niet, om zijn innerlijk wezen te doorgroonden. Hij weet dat hij dat niet kan. En zoo ook zegt hij niet, dat hij zelf den schadelijken weg mijden en op den ewigen weg gaan zal. Ook dit staat buiten zijn macht. En juist uit het bewustzijn van die onmacht, smeekt hij zijn God, of die zijn innerlijk wezen doorgroonden en hem aan zijn hand leiden moge. God bezit zijn nieren, niet hij zelf. Over zijn innerlijk wezen, gelijk dit, diep onder zijn hart, in zijn nieren schuilt, heeft God alleen zeggenschap. En dit drijft hem van zelf naar zijn God toe, niet als naar een God die van verre is, maar als naar een God, die hem van achteren en van voren besiet, en tot in zijn nieren, d.i. tot in zijn verborgen, innerlijk wezen tegenwoordig is. God bezit zijn nieren, en hij draagt zelf in die nieren Gods alomtegenwoordigheid met zich om. Het is zoo peilloos diep opgevat, en toont hoe diep David door den Heiligen Geest, ook ons tot onderwijzing, tot in den grond van ons menschelijk wezen wist in te dalen.

Het komt er daarom ook voor u op aan, zeer scherp tusschen de fontein van uw ik en tusschen hetgeen uit die fontein opwelt, te onderscheiden. Wat er uit opwelt zijn uw begeerten, uw gedachten, uw overleggingen, uw woorden, uw daden; maar diep onder dit alles schuilt de fontein zelf van u innerlijk wezen, en alleen om dat innerlijk wezen is het voor de eeuwigheid te doen. Al uw gedachten, woorden en werken drijven in den stroom der jaren af, maar uw verborgen ik, u innerlijk wezen blijft, en dit moet de eeuwigheid in. En toch, bij dit innerlijk wezen kunt ge zelf niet bij. Uw nieren bezit niet Gij, maar uw God.

Erkent ge dit nu niet, dan poogt ge telkens zelf u innerlijk wezen te veranderen, en ge kunt het toch niet. Dan blijft ge de oude slaaf of slavin. Maar doet ge als de psalmist, gaat ge terug tot op uw geboorte, tot op u ontvangenis, ja tot op het bestel Gods, dat u tot aan zijn riep, en belijdt ge Gods alomtegenwoordigheid tot in uwe nieren, dan keert ge in u zelf in, door uw hart heen tot op uw nieren, en vindt daar uw God, die u innerlijk wezen van u ontvangers af in zijn hand hield en nu houdt. En in het diepste besef van u afhankelijkheid, zoekt ge dan met uw God gemeenschap, en bidt hem om de zuivering van de verborgen fontein, die in u is.

Zoo komt ge vanzelf tot de echte vroomheid. Ge ziet aan wat opwelt uit uw fontein, dat er in die fontein bederf is. Ge wordt verschrikt niet over deze of die sonde die opwelt, maar over den wortel van uw sonde in uw

innerlijk wezen. En ge smeekt het van uw God, die alleen u helpen kan, met al den hartstocht van u zielstocht naar eeuwige behoudenis, af, of God Almachtig, die tot in uwe nieren tegenwoordig is, uit den wortel van u zielebestaan de kanker moge uitsnijden, en tot in de fontein van uwe leven zelf het kwaad moge keeren.

Dr. A. K.

Amsterdam, 13 Januari 1911.

Het nieuwe jaar, dat we zijn ingetreden, belooft als synodaal jaar voor onze Kerken van bijzonder gewicht te worden.

Volgens het voorschrift onzer Kerkenorde vergaderen onze Synodes slechts eens om de drie jaren. Wenschelijk ware het zeker, dat de Generale Synode telken jaer saamkwam; maar om de hoogte kosten, die elke Synode voor de Kerken meebrengt, en niet minder om den ingespannen arbeid, die ter Synode van de afgevaardigden en adviseurs gevraagd wordt, is dit niet wel uitvoerbaar. En misschien is het ook voor de rustige ontwikkeling van het kerkelijk leven beter, dat de spanning, die een Generale Synode te voorschijn roept, niet te spoedig herhaald wordt.

Te meer is het echter eisch, wanneer een Generale Synode saamkomt, dat de Kerken zich dan ook rekenschap geven van wat ter synodale tafel zal gebracht worden. Niet, alsof onze Kerkeraden, classieke vergaderingen en particuliere Synodes reeds vóór de Synode beslissingen zouden te nemen hebben over allerlei onderwerpen, die op de Synode zullen behandeld worden. Zoo hebben de Remonstranten het gewild, die het omslachtige en onhandige regeringsstelsel der Republiek ook op ons kerkelijk leven wilden toepassen. Elk afgevaardigde ter Synode moest een bepaalden lastbrief medebrengen, waarin de Kerken, die hem afvaardigden, voorschreven, hoe hij stemmen moest. Bleek het, dat de meerderheid der Synode een ander besluit wilde nemen, dan moesten de afgevaardigden eerst redres nemen, gelijk men het noemde, tot hunne committenten, d.w.z. ze moesten de Synode opschorten en aan de particuliere Synode toestemming vragen, om tot dit besluit mede te werken. Ook deze particuliere Synode kon dan wederom geen beslissing nemen, zonder dat de Classen vergaderd waren geweest om over de aanhangige zaak een besluit te nemen. Terwijl eindelijk de Classis op haar beurt weer geen beslissing kon nemen, zonder hiertoe door de Kerkeraden te zijn gemachtigd.

Volkomen terecht zijn onze vaders tegen dit dwaze, tijdroovende en allen arbeid der Synode onmogelijk makende stelsel opgekomen. Praktisch is er geen dwazer stelsel denkbaar, want de Synode zou over niet één gewichtig punt een beslissing kunnen nemen, zonder dat telkens weer alle Kerken waren gehoord. En principieel miskent dit stelsel, dat op de Synode de Kerken door haar afgevaardigden vertegenwoordigd zijn en volle macht hebben om onder de leiding des Heiligen Geestes besluiten te nemen. Het voorbeeld van de eerste Synode te Jeruzalem gehouden, leert het dan ook geheel anders. De Kerk van Antiochie zendt afgevaardigden naar Jeruzalem, om over een gewichtig punt een beslissing te vragen, en de Apostelen met de ouderlingen geven die beslissing, zonder dat vooraf aan de Kerken, wien dit besluit gold, om haar goedvinden was gevraagd. Van een mandat impératif kan dus in ons Kerkrecht geen sprake zijn, en de Kerken hebben wel toe te zien, dat ze niet tegen dit grondbeginsel van ons Kerkrecht handelen.

Maar al is het stellig niet de roeping der Classen en particuliere Synoden om aan de Generale Synode voor te schrijven, welke beslissing zij nemen moet, toch wil dit daarom zeker niet zeggen, dat de Kerken ten opzichte van de Synode geen roeping zouden te vervullen hebben. Voor eerst toch geldt als regel, waarvan zeker alleen bij hoge uitzondering mag worden afgeweken, dat de Synode bij haar agendum gehouden is aan de punten, die door de particuliere Synoden, Classen of Kerken zijn ingezonden. De Kerken hebben dus door de voorstellen, vragen, wenschen enz., die ze inzenden, de stof voor den arbeid der Synode te leveren. Reeds dit nu is een zeer ernstige en gewichtige zaak. Een Synode, die geen enkel belangrijk onderwerp op haar agendum vond, zou met louter administratieve maatregelen en de afdoening van enkele tuchttaken zich hebben bezig te houden, maar geen arbeid van blijvende betekenis kunnen verrichten. Niet de Synode toch heeft te bepalen, welke zaken van algemeen belang door haar aan de orde zullen worden gesteld; maar de Kerken moeten zorgen, dat een welvoorzien en wel-doordacht agendum op de synodale tafel worde neergelegd. Hoe rijker het programma is, hoe beter het voor den arbeid der Synode wezen zal. In dat opzicht is de invloed der Kerken op den arbeid der Synode dus zeer groot en hangt het wel-slagen der Synode zelfs voor een goed deel van dezen voorbereidenden arbeid der Kerken af. Te meer is het daarom de plicht der Kerken, om bijtijds zich rekenschap te geven van de vraagstukken, die ter Generale Synode behooren gebracht te worden. Al scheidt ons nog een half jaar van de Synode, de classieke en provinciale vergaderingen, die voor het agendum der Synode te zorgen hebben, naderen reeds vrij spoedig. En al is het nu volkomen waar, dat de meeste vraagstukken wel vanzelf door de omstandigheden van ons kerkelijk leven, door de publieke bespreking in de pers of door den invloed van leidende personen op den voorgrond geschoven worden om dan in den vorm van een bepaald voorstel tot Classis en particuliere Synode te worden gebracht, toch kan men het op deze toe-

vallige factoren niet laten aankomen. De Kerken zelf hebben nauwgezet en ernstig te overwegen, of er ook zaken van algemeen belang zijn, waarop de aandacht der Synode behoort gevestigd te worden. En ze dienen deze voorstellen juist geformuleerd en in behoorlijken vorm ter meerdere vergadering in te dienen, opdat de Synode wete, wat de bedoeling der Kerken is en zij een juiste beslissing kunne nemen.

Niet minder noodig is in de tweede plaats, en ook dit behoort tot den voorbereidenden arbeid vóór de Synode, dat de Kerken vooraf de onderwerpen bespreken, die op de Synode zullen behandeld worden, opdat er klaarheid en helderheid komt. Al heeft alleen de Synode het recht om een beslissing te nemen, toch sluit dit zeker niet uit, dat in de kerkelijke pers vooraf over deze onderwerpen niet van gedachte zou kunnen gewisseld worden. Zelfs kon dit aan een juiste beslissing der Synode niet weinig ten goede komen. Men vergeete toch niet, dat de Synode, die in een paar weken zooveel arbeid heeft af te doen, vaak zeer gehaast beslissen moet en de tijd voor uitvoeriger en grondiger discussies dan niet zelden ontbreekt. Hoe meer daarom zulk een onderwerp van te voren overzacht en beien is, de voor- en nadeelen in het licht zijn gesteld, de mantel der beginselen is aangelegd en kritiek is geoeft, hoe meer kans men zal hebben, dat, wanneer de Synode ter beslissing saamkomt, de vrucht rijp zal wezen om geplukt te worden.

Vraagt men ons, hoe het beeld der aanstaande Synode zich thans reeds aan den horizon begint af te tekenen, dan zal wel een der voornaamste vragen wezen, met welke verzoekschriften de Synode zich tot de Overheid zal richten. Een sterke aandrang om aan de Overheid te vragen, in zake Artikel 171 der Grondwet ook aan onze Kerken recht te doen, laat zich niet miskennen voor wie op de voorstellen der classieke vergaderingen acht geeft. Evenzoo heeft reeds meer dan één particuliere Synode op het agendum der Generale Synode het voorstel geplaatst, dat de Synode aan de Overheid de wederinvoering der doodstraf zal verzoeken. En ongetwijfeld zal uit den boezem der Kerken ook wel een voorstel komen, dat de Synode aan de Overheid bekend make, welke ernstige bezwaren bij de Kerken bestaan tegen de voorgestelde wijziging der Armenwet. Het mag zelfs bevreemdend heeten, dat de invoering der doodstraf, waarmede de Kerken als zoodanig heel weinig uitstaande hebben, zoo'n breede plaats in de kerkelijke beraadslagen heeft ingenomen, terwijl de Armenwet, die zoo diep ingrijpt in het kerkelijk leven, nog nauwelijks in onze meerdere vergaderingen ter sprake is gekomen.

Met dit drietal punten is de zeer belangrijke vraag aan de orde gesteld, of onze Kerken ook invloed zullen trachten uit te oefenen op de wetgeving der Overheid. Tot dusverre hebben onze Synodes zich van dergelijke verzoekschriften onthouden. Wel is op de Synode te Groningen in 1899 besloten een verzoek te richten aan de Koningin om de doodstraf weder in te voeren, maar de deputaten, aan wie de uitvoering van dit besluit was opgedragen, hebben hun mandaat eenvoudig niet volbracht, en de daarop gevolgde Synode te Arnhem heeft het zelfs niet noodig geacht dit mandaat te vernieuwen of de uitvoering van dezen last aan andere deputaten op te dragen. Ongetwijfeld zal thans de vraag wel principieel besproken worden, welke roeping de Kerk in dit opzicht tegenover de Overheid heeft. En met belangstelling zien we tegemoet, welke gedragslijn de Synode voor de toekomst zal uitstippelen. Wie hier toch A zegt, moet ook B. zeggen. Begeeft de Synode zich eenmaal op dezen weg, dan dient niet alleen bij de doodstraf, maar ook bij de loterij, bij de wet op de echtscheiding enz., de invloed der Kerk in de weegschaal te worden geworpen. We staan hier dus op een beslissend keerpunt, dat voor de toekomst van ons kerkelijk leven zeker verrekende gevolgen hebben kan.

Wat het tweede punt betreft, de wijziging van Artikel 171, staat het o. i. te betwijfelen, of de Synode zich wel geroepen zal voelen, aan de Overheid herstel van grieven voor onze Kerken te vragen, nu de Regeering reeds eigener beweging verklaard heeft, dat zij bij de aanstaande Grondwetsherziening een wijziging van Artikel 171 aan de orde zal stellen, en daarbij ook rekening zal gehouden worden met het onrecht onzer Kerken aangedaan. Een verzoek van de Synode om Art. 171 te wijzigen, zou na deze verklaring der Regeering vrijwel zijn, wat de Fransen noemen, „enfonceur une porte ouverte“. Eer zal het de vraag wezen, of niet, zoodra de plannen der Grondwetsherzienings-commissie ten opzichte van Art. 171 bekend worden, een nieuwe Synode zal moeten bijeengeroepen worden, om te beraadslagen welke houding onze Kerken tegenover deze plannen hebben aan te nemen.

Uit praktisch oogpunt schijnt ons daarom het derde punt, de herziening der Armenwet, thans van het meeste belang te zijn. Herstel van de doodstraf is van deze Regeering wel niet te wachten, en al kan getuigen morele plicht zijn, ook al weet men geen kans op slagen te hebben, praktisch is hier geen winst te behalen. Voor de wijziging van Art. 171 hebben we de toezegging der Regeering reeds, en de Synode kan moeilijk verder gaan, voordat eerst de voorstellen der Regeering bekend zijn geworden. Maar bij de Armenwet staat de zaak heel anders. Het wetsontwerp is reeds door de Regeering ingediend, is reeds bij de Tweede Kamer in sectie-onderzoek en zal wel na niet zoo langen tijd in publieke behandeling komen. Zal de Regeering met de wenschen onzer Kerken rekening houden, dan dient de

zaak dus op deze Synode grondig te worden besproken, en de bezwaren, die bij onze Kerken bestaan, behoorlijk te worden geformuleerd. Op dit punt behoort dus wel in het bijzonder de aandacht onzer Kerken te worden gevestigd.

Naast deze verhouding tot de Overheid treedt in de tweede plaats de Zending naar voren. Op elke Synode neemt de Zendingsactie een steeds breeder plaats in, en we zijn van harte dankbaar, dat de geestdrift voor de Zending over heel de wereld, ook in onze Gereformeerde Kerken zoo sterk weerklank gevonden heeft. Ouder den indruk van de wereldzendingsconferentie te Edinburg heeft Prof. Bavinck te Rotterdam met name gewezen op de noodzakelijkheid, om een afzonderlijk professoraat voor de Zending in te stellen. Voor de aanstaande opleiding voor Zendingdienaren is zeker zulk een professoraat hard noodig en niet, minder om voor de Zendingsactie zelf en principieel en praktisch de lijnen aan te geven. Op de Synode zal deze zaak dan ook aan de orde komen, en het zal zeker voor de Synode winst zijn, dat ze daarbij en bij de verdere Zendingquaestie gebruik zal kunnen maken van de voorlichting van twee mannen uit Indië, die ons Zendingsterrein zoo uitstekend kennen, als Ds. Weyers van Batavia en Ds. Bakker, den docent aan onze School te Djogjocarta.

De vraag, die terstond en in de pers en in de Kerken is opgeworpen, of dit Zending-professoraat door onze Kerken in Amsterdam of in Kampen zou gevestigd worden, heeft opnieuw doen gevoelen, hoe droef nog altoos de wigge der gedeeldheid van opleiding in onze Kerken doorwerkt. Scheen het een oogenblik, alsof de voorgaande Synode met haar eenparig besluit een stap had gezet op den weg, diëtot meerdere verbroedering leiden kon, de daarop gevolgde campagne in de pers en nog meer het afwijzend advies van Curatoren en Hoogleraren te Kampen sloeg aan deze verwachting den bodem in. Het is toch kwalijk aan te nemen, dat de Kerken, trots dit advies, het voorstel om de Generale Synode zouden brengen, om de Theologische school, zooals ze is, naar Amsterdam over te brengen. Dat, nu ook deze poging faalde, bij velen de lust vergaan is om nieuwe voorstellen te doen, en anderen, uit vrees voor onrust in de Kerken, maar liefst de geheele opleidings quaestie rusten laten, begrijpen we. Toch mag deze moedeloosheid noch deze vrees onze leidvrouw wezen. Het woord van Koen geldditook hier: Ende dispreert niet. Het opleidingsvraagstuk blijft aan de orde en zal vroeger of later opgelost moeten worden. Men kan het, evenals de antithese op politiek gebied, wel voor dood en begraven verklaren, maar het duikt toch telkens weer op in gesprekken, in kerkelijke vergaderingen, in de pers; het beheerscht voor een goed deel de verhoudingen in ons kerkelijk leven; het zaait verdeeldheid, het belemmert de rechte saamgroeiing onzer Kerken, het maakt, dat we onze volle kracht naar buiten niet ontplooien kunnen. Of deze Synode een betere oplossing brengen zal dan de Synode te Amsterdam? De toekomst zal dit moeten uitwijzen. Gelukkig dat die toekomst in de hand des Heeren is en Hij op Zijn tijd alles wel maken zal.

Met de opleiding onzer a.s. Dienaren staan zeker in nauw verband de examens, die de Kerken afnemen. De regeling dezer examens bevredigde reeds lang niet en gaf in de praktijk tot moeilijkheden aanleiding. Ds. Lindeboom van Gorkum pakte de koe bij de horens en deed een voorstel, die met welwillendheid ontvangen werd. Een betere verdeling der examenvakken zal de aanstaande Synode ons wel brengen. Zeker zal het goed wezen, dat van de Kerken zelf daartoe op de Synode aandrang geoeft wordt en adhesie aan het voorstel van Ds. Lindeboom wordt betuigd.

Zoo doen zich de omtrekken van den arbeid der aanstaande Synode reeds onderscheiden. Mogen de Kerken nog menig belangrijk punt daaraan toevoegen. En zij de Synode van Zwolle gekenmerkt door dezelfde broederlijke eensgezindheid, die de Synoden van Utrecht en van Amsterdam kenmerkte.

Naar de New-Yorksche correspondent van de *Nieuwe Rotterdammer* G. T. mededeelt, wordt in Amerikaanse kringen bijzondere aandacht geschonken aan een ontdekking door Prof. Salomon Schechter van het Joodsche Theologische Seminarie van Amerika gedaan, waardoor we voor het eerst buiten het Nieuwe Testament omeen bron zouden besitzen, die omtrent het bestaan en de werkzaamheid van onzen Heiland getuigenis gaf.

Prof. Schechter vond n.l. te midden van andere handschriften in de bibliotheek der Rabbijnen te Kairo bewaard een oud handschrift, dat volgens deskundigen uit het midden van de eerste eeuw onzer jaartelling moet afkomstig wezen. Uit verschillende aanduidingen meent men te mogen afleiden, dat het stuk is opgesteld door een priester Boethius, die tot de secte der Sadduceërs behoorde en een soort Joodsch-Christelijke gemeente zou gesticht hebben. De inhoud bestaat uit persoonlijke toespraken, vermaningen en leeringen, waarin een „nieuwe openbaring“ verkondigd wordt, gegeven door twee Godgezanten, die kort te voren waren verschenen. De inhoud dezer openbaring zou treffende overeenkomst met den inhoud onzer Evangelien aanwijzen, en de nadere beschrijving, die van de twee Godgezanten gegeven wordt, zou blijkbaar op Johannes den Dooper en Jezus Christus slaan. Aangezien het hoofddoel van dit geschrift is om aan te tonen, dat de „nieuwe openbaring“ volkomen overeenstemt met de „wet van Mozes“ en deze leer te verdedigen tegen de lasteringen der Pharizeërs, zou het wel een apologie van het Christendom in Joodschen zin kunnen genoemd worden.

In hoe betekenel wanneer het man tekst pu schillende reeds jub script he bewezen een rech nooten he een bewij Amerika Men heri veel ophi dat Prof hebben o tijd van achteraf wezen, was. In sensatieve daarom ze terdaad u teekenen uit de m de naam die van C twee Mess zoodat he deze pers Dooper en zeker blij veel meer Joodsche Christelike Intussch terdaad u afkomstig geschreven zanten Joh bedoeld v als wapen de ultra-m torisch bes dat in ge melding van Evangelien veel later Christelike stap verder op historis nomen, dat een zekere Jesus gehe den en een de meeste maar of d van God I Verlosser i door „hist vestigd wo alleen rust schonk in alleen zwak neer men h genis der en gerien b door zulke waarde alto dat men va weet.

Ds. Gisp de Gereform. bestrijding e de bekende dat een m lijker is dan drank, was vond om verbleden, Dat Ds. niet eens is, hij de pra om de Chr absolute on niet voor i bevattende i beschuldigen aan te heff vroeger bew niet op één Nu gunne broeder, wi dranksaande gaarne een koste van deze quaesti Gispen ligt i dat erkenni offer vergen.

Toch gelo terdaad mee Colijn heeft bedoeld heef van den hee een matig g die verderf vaak in ons — en da Colijn met z schen opium bittertij — het gebruik van alcohol te stellen. O gelaten de n ondhed, s geest, en s keuren. Nie dat het opi ons gescho gebreukt, zo coliholbevate enz., zijn d schadelijk, God gescho schen te ver er zich van bruik, maar af te keuren, metterdaad dat de Chr absoluut ver dringen, elsc ren voor g